

Resolució de l'actuació d'ofici 02285/2014, relativa als criteris establerts per la Federació Catalana de Futbol, a instàncies de la Federació Espanyola de Futbol i de la FIFA, per a la pràctica del futbol dels jugadors estrangers menors d'edat

Antecedents

El mes d'octubre de 2013 el Síndic va rebre una queixa sobre la situació dels menors tutelats per la DGAIA residents en centres residencials d'acció educativa (CRAE), pels requisits que la Federació Catalana de Futbol, a instàncies de la Federació Espanyola de Futbol i de la FIFA, posa als infants estrangers per poder federar-se i participar en les competicions. La queixa relata l'existència de dos menors estrangers immigrants no acompanyats, tutelats per la DGAIA, que no van poder competir per les dificultats a l'hora de tramitar-ne la llicència.

L'any 2009 la FIFA va aprovar el Reglament sobre l'estatut i la transferència de jugadors, amb l'objectiu, entre d'altres, de protegir els menors d'edat de determinades pràctiques mercantils contràries a l'interès superior dels infants en la transferència i l'adquisició de jugadors de futbol a escala global. Aquesta lluita, que vetlla pels drets de determinats infants víctimes d'aquest mercadeig, però, ha de ser compatible amb les garanties dels drets dels infants immigrants que, allunyats d'aquests entorns del mercat del futbol, volen practicar aquest esport com a mitjà per a la seva integració social i per al desenvolupament d'una vida saludable. És a dir, la necessària i imprescindible normativa per a la protecció dels infants no hauria de tenir efectes que suposessin obstacles a altres infants per a la pràctica del futbol.

El Reglament sobre l'estatut i la transferència de jugadors de la FIFA estableix en l'article 19, sobre la protecció de menors d'edat, que només es poden inscriure a les competicions de futbol jugadors estrangers menors d'edat si: (a) els progenitors del jugador canvien el seu domicili al país on el nou club té la seu per raons no relacionades amb el futbol; (b) el jugador procedeix de la Unió Europea o de l'Espai Econòmic Europeu i té entre setze i divuit anys; (c) el jugador viu a una distància inferior als 50 km de la frontera i el club també està situat a una distància inferior als 50 km de la mateixa frontera, però al país veí. Aquests criteris s'han d'aplicar als infants estrangers que han estat anteriorment federats en altres països, i també als que no han estat federats i volen fer una primera inscripció, sigui quina sigui la competició en què que juguin.

Davant d'aquest reglament, la Federació Espanyola de Futbol requereix a les federacions territorials, que tramiten les llicències federatives a partir de la Circular núm. 27 de la temporada 2009/2010, que compleixin aquests criteris en la inscripció de jugadors estrangers entre dotze i divuit anys, i afegeix una nova excepció per als

jugadors que no compleixen els supòsits anteriors i que hagin residit ininterrompudament durant almenys cinc anys a Espanya, que també s'hi podran inscriure si prèviament no han estat federats en algun altre país afiliat a la FIFA.

La Federació Catalana de Futbol, davant de situacions d'infants alienes a les que la normativa FIFA pretén protegir, ha vetllat per evitar que aquests requisits establerts fossin un impediment per jugar a futbol per a nombrosos infants estrangers que, sense poder acreditar el compliment dels requisits establerts per la FIFA, practiquen aquest esport sense haver estat immersos en cap mala pràctica en la transferència de jugadors que persegueix aquest organisme internacional. Segons les dades aparegudes als mitjans de comunicació, a Catalunya més de 10.000 infants estrangers participen en les competicions sense haver pogut completar el procés d'acreditació del compliment dels requisits exigits per la FIFA, en part perquè no compleixen *de facto* els requisits establerts, en part per les dificultats d'aportar la documentació requerida per acreditar aquest compliment.

Cal recordar que en el cas dels estrangers extracomunitaris que no poden acreditar cinc anys de residència ininterrompuda a Espanya, i que han d'acreditar que el procés migratori de la família es produeix per raons alienes al futbol, han d'aportar documents com ara contractes de treball o permisos de treball del pare i la mare, per exemple; documents que molts infants immigrants no poden aportar per les dificultats que planteja l'actual conjuntura social i econòmica.

A partir de l'any 2012, la Federació Catalana de Futbol, a instàncies de la Federació Espanyola de Futbol i de FIFA, va comunicar als diferents clubs de futbol catalans la necessitat de regularitzar progressivament la inscripció dels infants estrangers.

Davant de la possibilitat que un enduriment de l'aplicació dels criteris pugui suposar traves a l'exercici de l'esport per als infants estrangers residents a Catalunya, el Síndic considera convenient formular les consideracions següents.

Consideracions

1. A criteri d'aquesta institució, el Reglament sobre l'estatut i la transferència de jugadors de la FIFA podria suposar traves al dret dels infants al joc i a la pràctica esportiva.

En aquest sentit, convé recordar que la Convenció de les Nacions Unides dels drets dels infants, amb força jurídica de compliment obligat per part dels estats que l'han ratificada, reconeix en l'article 31 el dret dels infants al joc i a participar en activitats culturals, artístiques i lúdiques, i que la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, estableix en l'article 58 el dret a accedir a aquestes activitats, enteses com un element essencial del creixement i la maduració dels infants i els adolescents.

Des d'aquesta perspectiva, cal tenir present la relació que l'àmbit del lleure educatiu en general, i de l'esport en particular, manté amb el desenvolupament de l'infant i

les oportunitats socials i educatives que ofereixen aquestes activitats (de socialització, de vinculació al territori, de relacions comunitàries, de lleure, d'integració social, de participació projectiva, etc.), que no sempre se satisfan amb la mateixa intensitat, o de la mateixa manera, des de la resta d'àmbits educatius (escolar, familiar, etc.).

Alhora, la Llei 14/2010 estableix en l'article 9.1 que "els poders públics han de garantir el principi d'igualtat i eliminar en l'exercici dels drets qualsevol discriminació a infants o adolescents per raó, entre d'altres, d'origen nacional, ètnic o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició personal o de llurs progenitors o representants legals".

En relació amb l'aplicació del principi de no-discriminació en l'àmbit de l'esport, convé recordar que el Decret 58/2010, de 4 de maig, de les entitats esportives de Catalunya, estableix en l'article 107 que les competicions han d'estar obertes a totes les persones físiques i jurídiques amb la llicència federativa corresponent, i no s'admeten discriminacions de cap mena, i que només es poden establir diferències derivades de les condicions físiques o tècniques i esportives dels participants. Tot i que les limitacions estatutàries o reglamentàries de les federacions esportives catalanes per a la participació d'estrangers en competicions esportives han de ser respectuoses amb l'ordenament jurídic en matèria d'estrangeria, l'article 107 afegeix que les federacions esportives han de vetllar per l'especial protecció dels estrangers menors d'edat mitjançant les normes i fent possible en tot moment la seva integració social a través de les competicions esportives.

A criteri del Síndic, **els requisits que exigeix la FIFA poden tenir com a efecte indirecte comportar obstacles al dret de molts infants estrangers a practicar l'esport del futbol.**

2. Respecte al supòsit d'infants amb progenitors que canvien el seu domicili per raons alienes al futbol, el document *Comentari sobre el Reglament sobre l'estatut i la transferència de jugadors*, publicat per la FIFA, estableix que "el terme *pares* s'ha d'entendre en sentit estricte. El fet que el jugador pugui viure amb un parent proper al país del nou club no és suficient per justificar l'aplicació d'aquesta excepció".

L'aplicació estricta d'aquest supòsit deixa fora els infants estrangers tutelats per la mateixa Administració o per altres persones que no siguin els progenitors i que exerceixin com a tutors, i també els infants estrangers que estan sota la guarda de referents familiars.

Respecte a aquesta aplicació restrictiva, el Síndic recorda que la Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família, preveu la possibilitat que persones físiques o jurídiques, com ara la mateixa entitat de protecció de menors en cas d'infants desemparats, exerceixin la tutela, amb el deure de garantir-los drets bàsics, com el d'un nivell de vida adequat o de l'educació, de manera que assumeixen plenament la funció parental, a excepció només d'alguns actes relacionats bàsicament amb la gestió de determinats béns propietat de l'infant, que requereixen autorització judicial (art. 222).

Aquest ordenament també preveu la guarda de fet, que pot ser exercida transitòriament per la persona física o jurídica que té cura d'un menor si no està en potestat parental o tutela o, encara que ho estigui, si els titulars d'aquestes funcions no les exerceixen, amb l'obligació de comunicar la guarda a l'entitat pública competent en matèria de protecció de menors o a l'autoritat judicial. El guardador de fet també ha de tenir cura de la persona en guarda i ha d'actuar sempre en benefici d'aquesta, protegint-la i vetllant pels seus drets, fins al punt de poder assumir les funcions parentals amb la resolució prèvia de l'autoritat judicial (art. 225).

Específicament sobre els infants tutelats per l'Administració, el Síndic també recorda que aquests infants pateixen una situació especialment vulnerable que, alhora que ha de ser mereixedora d'una protecció especial per part dels poders públics i de la societat en conjunt, pot dificultar l'acreditació dels requisits establerts per la Federació Catalana de Futbol, per exemple, pel que fa a l'acreditació de determinades situacions legals dels seus progenitors.

En aquest sentit, cal recordar que la Convenció de les Nacions Unides (article 20) i la mateixa Llei 14/2010 (articles 81 i successius) estableixen que els infants privats temporalment o permanentment del seu entorn familiar i amb mesura de protecció tenen dret a aquesta protecció i a l'ajuda especial de l'estat per garantir la seva recuperació i inserció socials, sense que el fet d'estar tutelat per l'Administració li suposi un greuge o perjudici, i sense oblidar que qui exerceix legalment la funció de progenitor és la mateixa Administració.

El Síndic considera que l'aplicació dels requisits exigits per la FIFA i la manca de previsió de la situació d'infants no acompanyats o d'infants respecte dels quals exerceix la tutela l'Administració o la guarda una altra persona diferent dels qui en tenen la potestat parental també pot tenir l'efecte de limitar el dret al joc i la pràctica de l'esport d'aquests infants i adolescents.

3. L'exigència de residència ininterrompuda d'almenys cinc anys, que estableix la Federació Espanyola de Futbol com a supòsit addicional per als infants que no poden complir les tres excepcions previstes per la FIFA, el Síndic recorda que el Decret 58/2010, de 4 de maig, de les entitats esportives de Catalunya, estableix en l'article 107.3 que tenen la consideració d'esportistes catalans, a efectes de la competició oficial de la federació catalana, els nascuts a Catalunya i els que hagin adquirit el veïnatge administratiu en aquest territori, i que l'acreditin en els dos últims anys d'acord amb les normes generals aplicables.

Aquestes normatives, d'àmbit, abast i naturalesa jurídica diferents, estableixen un període de residència mínima per a la pràctica de l'esport federat.

A criteri del Síndic, doncs, establir cinc anys de residència mínima resulta contradictori amb el requeriment previst en la normativa catalana que regula les entitats esportives de dos anys de veïnatge administratiu per als jugadors no nascuts a Catalunya per participar en les diferents competicions.

Igualment, cal esmentar que el requeriment de dos anys de residència per als infants no nascuts a Catalunya per participar en les competicions esportives previst en el Decret 58/2010 (art. 107.3) també pot suposar a la pràctica una limitació per a la pràctica de l'esport federat en el cas d'infants, en la mesura que l'establiment de requisits mínims de residència exclou infants nouvinguts en l'exercici d'aquests drets.

La mateixa Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant, que en l'article 31 protegeix el dret dels infants al joc, estableix en l'article 2.1 que "els estats membres han de respectar els drets enunciats en aquesta Convenció i assegurar-los a tots els infants sota la seva jurisdicció sense cap mena de discriminació, independentment [...] de l'origen nacional, ètnic o social [...] o qualsevol altra condició de l'infant, dels seus pares o dels seus tutors legals".

Així doncs, si bé a la pràctica el Síndic no té constància que aquesta sigui una previsió normativa aplicada per les diferents federacions catalanes, el Síndic considera que aquesta regulació pot ser potencialment restrictiva de l'exercici del dret dels infants a la pràctica de l'esport.

En definitiva, **el Síndic alerta que l'establiment i l'exigència general d'anys mínims de residència no suposa interpretar la normativa vigent en funció del principi de l'interès superior de l'infant, protegit per la Convenció de les Nacions Unides i per la mateixa Llei 14/2010 (article 5), condicionat per les necessitats i els drets de l'infant, i també pels seus anhels i aspiracions, ni tampoc en funció de l'especial protecció dels estrangers menors d'edat prevista en el mateix Decret 58/2010 (article 107).**

Recomanacions

Fetes aquestes consideracions, **el Síndic demana a la Secretaria General de l'Esport:**

- 1. Que plantegi a la Federació Catalana de Futbol i, si convé, a la Federació Espanyola de Futbol i a la FIFA, a través dels canals que corresponguin, la necessitat que els requisits d'inscripció a les competicions esportives s'ajustin al nostre ordenament jurídic, que tinguin en compte el dret a la pràctica esportiva dels infants estrangers d'acord amb el seu interès superior, i que, ateses les seves necessitats socials, promoguin la participació d'aquests infants en aquest àmbit social i educatiu.**

Més concretament:

- Que es limiti l'àmbit d'aplicació d'aquests requeriments establerts pel Reglament de la FIFA als clubs més vinculats al futbol professional o a les pràctiques de transferència de jugadors que no preservin suficientment els drets dels infants.**
- Que s'ampliï el terme *pares* a les persones físiques i jurídiques que exerceixen la tutela de l'infant, i que poden assumir també les funcions**

parentals, o a les persones amb vincles familiars que tenen la guarda de fet acreditada amb resolució judicial o administrativa.

- Que es dispensi un tracte especial als infants estrangers tutelats per la DGAIA a l'hora d'establir i acreditar determinats requisits, tenint present que la funció de tutela del progenitor ha estat assumida per l'Administració.
  - Que s'eviti que l'exigència de residència ininterrompuda a Espanya suposi un impediment per a l'accés a la pràctica de l'esport dels menors estrangers.
2. Que s'estudii el possible caràcter discriminatori del criteri de dos anys que estableix l'article 107.3 del Decret 58/2010, de 4 de maig, de les entitats esportives de Catalunya, a fi que, si escau, es modifiqui.
  3. Que s'analitzi l'adequació de la normativa en el context dels actuals tractats internacionals.